Lidércfény

amatőr kulturális folyóirat

www.lidercfeny.hu VIII. évfolyam, Star Wars - Terminator különszám

STAR WARS & TERMINATOR

különszám

Közreműködtek:
Arató Mátyás, Tamásiné Anikó,
Szabó Dénes, Havasi Zsolt, Kertész Péter
Riporter: HomoErgaster

Tartalom

Szerkesztői köszöntő

30 év, (több mint) két filmikon /Jimmy Cartwright/ ..... 2.

Bevezető a különszámhoz

A kultúrikonok ősze, avagy: 3 évtizedes mementók /HomoErgaster/ ..... 3.

Interjúk

Arató Mátyás /HomoErgaster/ ..... 6.
Tamásiné Anikó /HomoErgaster/ ..... 9.
Szabó Dénes /HomoErgaster/ ..... 11.
Havasi Zsolt /HomoErgaster/ ..... 14.
Kertész Péter /HomoErgaster/ ..... 16.

Ha valakit bővebben érdekel az interjúkban említett képlemezek technológiai háttere az alábbi oldalon tájékozódhat: http://www.jgytf.u-szeged.hu/~tiszailaci/

IMPRESSZUM:

Lidércfény amatőr kulturális folyóirat
VIII. évfolyam,
Star Wars - Terminator különszám

Kiadja a Lidércfény Online Kulturális Magazin
Megjelenik minden hónap második felében.

Borító: Jimmy Cartwright - Darth Terminator

Felelős és tördelőszerkesztő:
Bognár Zsolt (Jimmy Cartwright)

Tartalmi szerkesztő:
Török Viktor (Kapitány)

Olvasószerkesztő:
Túri András (Homoergaster)

Köszönetünket fejezzük ki a különszám létrejöttében közreműködőknek:
Tamásiné Anikónak,
Arató Mátyásnak, Szabó Dénesnek,
Havasi Zsoltnak, Kertész Péternek

E-mail: lidercfeny@szentesinfo.hu
Internet: www.lidercfeny.hu

Nyomdai munka:
SZVSZ Kft. nyomdaüzeme
6600 Szentes, Petőfi u. 1.

Szerkesztői köszöntő

30 év, (több mint) két filmikon

A fiatalabb korosztályok talán már nem értik, hogy az idősebbek miért rajonganak egy-egy „régi" film után, és miért tudják évről-évre (vagy akár még ennél is sűrűbben) újra és újranézni azokat.

Mi, idősebbek, pedig azt nem értjük, hogy ők miért nem értik, amikor velünk együtt újra és újra megnézik a Gyűrűk Ura trilógiát, a Harry Potter filmeket és nem utolsó sorban a Star Wars Episode I-II-III-at.

Pedig egyszerű: nekünk, idősebbeknek a Star Wars Episode IV-V-VI, a Terminator 1-2-3, az Alien (Aliens, Alien 3), a Hegylakó filmek jelentették a fiatalkort, míg ők, a fiatalabb korosztályok a mai mozicsodák világában nőnek fel, s válnak rajongókká. Gondos szülők mellett olyan rajongókká, akik felnőve nem csak megértik szüleik „hóbortját" a régi filmekkel kapcsolatban, hanem meg is szeretik ezeket az alkotásokat (is).

Nos, ezen számunkkal mi is afféle „gondos szülőkké" kívánunk válni, és személyes élményeken, visszaemlékezéseken keresztül igyekszünk felidézni a Star Wars és a Terminator filmek korának hangulatát.

Interjúinkban különböző emberek mesélnek nekünk arról, hogyan, milyen körülmények között találkoztak ezekkel a filmekkel, miként viszonyulnak hozzájuk, valamint az őket körüllengő „misztikumhoz". Bepillanthatunk a 25-30 évvel ezelőtti mozifilmek világába, a jegyvásárlási, filmvetítési mizériákba. Felidézzük az úgynevezett „hangalámondásos" videókazetták különös, vagy épp a nagy különlegességnek számító képlemezek történetét.

Olvashatunk arról, hogyan látják az idősebbek a mai kor filmjeit, fiataljait, vagy épp arról, hogy a könyvek világa miben és hogyan változott az eltelt idő alatt - szigorúan a témánk szempontjából.

Persze nem csak a fiatalabb korosztálynak ajánljuk ezen különszámunkat, hanem az idősebbeknek is, akik reményeink szerint kellemesen elnosztalgiázhatnak a sorokat olvasva.

Illusztrációként főleg az interneten fellelhető képcsemegéket használtunk fel, ám esetünkben természetesen nem ez a lényeg.

Nos, nincs más hátra, mint:

„Réges-régen, egy messzi-messzi galaxisban..."

Jimmy Cartwright

A kultúrikonok ősze, avagy: 3 évtizedes mementók

1984. szepember 13.
A jedi visszatér magyar debütálása

1984. október 11. Szentesi bemutató

1984. október 26.
Terminátor világpremier

2014 szeptember-október újabb szenzációs, kerek évfordulót hozott. Ezúttal nem apokaliptikusat, de mindenképpen katartikusat. A klasszikus csillagháborodott éposz befejező darabját 1984 szeptemberében pontosabban: 13-án kezdték vetíteni a magyar mozik, míg a szülővárosomban Szentesen, pedig október 11-én.

1984 őszén már harmadéves voltam a Gyomai mezőgazdasági-ipari iskolában. Meglátva a Szentesi életben az októberi moziműsort azzal szembesültem, amivel életemben oly sokszor azóta is, hogy a jó és fontos dolgok, az önként vállalt feladatok, és a kötelezőek egyszerre akarnak történni, s nekem minden leleményességem be kell vetnem, hogy minden működjön.

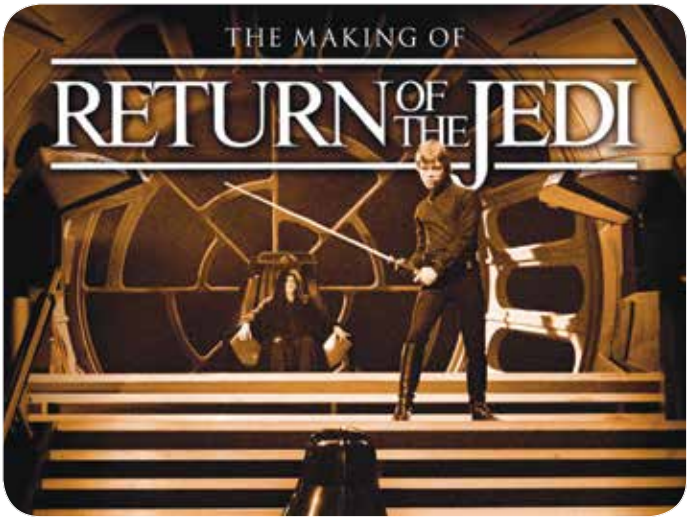

A Jedi visszatér szentesi bemutatójával kapcsolatban a legnagyobb dilemmám az almaszedés volt. Ugyanis pont a következő héten az egész iskola felkerekedett, hogy megsegítve a szocialista népgazdaságot belevesse magát az almaszüretbe, egy Szolnok-megyei almáskertben. A feladat engem is vonzott, de a moziműsor erősen áthangolta az érzelmeimet. Lázas tervezgetés után rábeszéltem édesanyámat, hogy adjon igazolást arra a hétre, melynek csütörtöki napjától adták a filmet. Ő némi habozás után igazolta, hogy hasmenésem van – mire nem képesek az anyák a fiukért! Így nem mentem vissza Gyomára vasárnap, hanem már hétfőn megkezdtem a sorban állást a jegyért. Miután pedig sikeresen beszereztem az összes napra, hétvégén pedig több előadásra is, a kedd, és a szerda a családi utócsatározásoké – értetlenség a szoc. munka frontján elkövetett szabotázsom miatt – és az izgatott várakozásé volt. Csütörtök reggel széles vigyorral ébredtem. Nem is gondoltam rá, mi lehet a békési Gyomaendrődön, helyette egész nap az addig beszerzett képeimet rendezgettem, nézegettem, a cikkeket olvasgattam, és egyáltalán ízlelgettem a közelgő téboly szelét. Ezután a hangulatfokozás után, a több napon át tartó önhergelést követően, elérkezett a csütörtöki nap délutánja! A négynapos periódusban naponta legalább egyszer, de általában kétszer megnéztem a filmet, és szivacsként magamba szívtam a részleteket. Van az a régi mondás: „ismétlés a tudás anyja”. Jelentem A Jedi visszatérből készültem! Alaposan elsajátítottam az anyagot! Az külön megemlítendő, hogy az utolsó, vasárnapi vetítés miatt, csak hétfőn voltam hajlandó megkezdeni a szocialista alma-betakarítás frontján a harcot, fejemben a csillagközi csihi-puhi grandiózus képeivel. Tehát tizennegyedike után megnyugodva indultam az almacsatába.

Több mint egy évtizeddel később, a régi kimutatásokat böngészve azzal szembesültem, hogy a kedvenc filmem még az én őrjöngésem ellenére sem tudta leverni a Piszkos tizenkettőt, viszont az is tény, hogy a megyében a Jedit 204-szer vetítették, míg a Piszkos tizenkettőt – ami egy baromi jó háborús film különben – 250-szer. De most következik az érdekesség: az 1967-es háborús mozit 67,570-en látogatták, míg a Jedit 61,594-en! Na alighanem itt jönnek a képbe a magamfajta egy nap többször is megnézők! 1998-ban, a felújított változat okán egy összeállítást készítettem, többek közt a Szentesi mozi archív anyagainak segítségével, melyben jól érzékelhető volt abban a korban aggodalmat kiváltó szoc.reál, és a barátinépi filmek statisztikailag mérhető mélyrepülése az ún. „C” kategóriás, vagyis nyugati filmekkel szemben. Ehhez a statisztikához valamelyest magam is hozzájárultam azzal, ahogy minden napon amíg adták, végignéztem! Emlékeim szerint egy ízben mindhárom előadást megnéztem, az egész délutánt, és estét a moziban töltve, szédülten ki-be glaszézva a nézőtér, és az utca között. Az emberi szükségleteimről is nagyjából elfelejtkeztem közben, csak a film világa örvénylett bennem, akár egy hibbant kaleidoszkóp. Ezt ma nehéz lehet megérteni. Akkoriban azonban ez volt az egyetlen módja a rajongó számára, hogy minél több részletet megfigyeljen a film pazar képi világából, mivel még a VHS is luxusnak számított. A Jediből készített szenzációs magyar képregény tavaly jelent meg, az eredeti világpremier okán, erről akkor írtam. A Jedi filmhez két speciális, csak a '80-as, '90-es évekhez köthető aspektus kapcsolható, mint a VHS hangalámondásos kalózverziók, valamint ennek abban a korban az abszolút ellentéte: a vérprofi, és teljesen hivatalos képlemez. A VHS másolatok hiánypótlóak voltak, kiegészítették, olykor pótolták a mozit, a rajongóknak pedig pótolta

az akkor még erősen késlekedő hivatalos kiadást, a birtoklás vágyát kielégítendő. A VHS-nek volt egy másik változata, az eredeti hangos kópia, csak natúr. Ez is igazi kincs volt, én egy Birodalom visszavág-ot, és egy Jedi-t tudhattam magaménak. Ez kapcsolódik a másik traumához, ez pedig a KÉPLEMEZ! Kis városunkban legalább egy embernek megvolt ebben a formában a Jedi visszatér, és erről a CD-t-DVD-t megelőző technikáról jó pár embernek, nekem is meglett ordítóan jó minőségben, eredeti hanggal. Ez az átmeneti, de semmiképp sem rövid ideig tartó technológia – már a hatvanas években kísérleteztek vele – úgy tűnik mára szinte teljesen feledésbe merült. Az AKF mostani különszámában ezért helyet szentelek rá, hogy a VHS-t, és a KÉPLEMEZ-t megismertessem az érdeklődővel.

Miközben magyarhonban, és Szentesen a Jedi visszatérése tarolt, ennek vad lázában égett minden sci-fi, és filmbarát, a világ többi részében, de főleg az amerikai kontinensen egy másik, korszakos szenzáció született. Új kultúrkör, új rendezősztár, és persze Arnie, aki ekkor lett igazi nagy sztár. A milliószor idézett filmikon, igazi techno-legenda. Az első Terminátor film ezen év október 26-án debütálva illusztrálta a kor rettegését az atomvégtől, és korszerűsítette a régi témát: a robotok az emberek ellen. Nálunk ezt a filmet, közel négy év csúszással '80-as évek végén, a Szentesi Élet tanúsága szerint: 1988. június 23-29-ig, 16:00, 18:00, és 20:00 órai kezdettel vetítették. Magyarországon 1988. május 26-án mutatták be, tehát már a következő hónapban itt volt a városban. Én akkor ezt a filmet NEM néztem meg, mivel a magyar „Halálosztó" cím nem keltette fel az érdeklődésem. Ebben a hónapban az E.T. Spielberg szintén ikonisztikus filmje (június 6-8) volt a fontos!

Valamikor még az évtized mélyén, amikor begyűrűzött hozzánk is a kapitalista videótéboly, a Terminátor az egyik legnagyobb slágerfilmnek számított... a Rambo, és a pornó mellett. Akkoriban egy videomagnó megvétele százezres, olykor milliós luxusmulatság volt. A pórnép csak akkor látott videót, ha elzarándokolt a szombat éji video-disco-ba, a panoráma nevű híres, és hírhedt szórakozóhelyre... ahol a vécé éjfél után nem volt biztonságos hely, ellenben véres az igen!

Azt már nem tudom felidézni, hogy hol is láttam először a filmet, természetesen hangalámondással. Ez már nem megy, a sok vidopremier között. Egy valamit nagy bizonyossággal kizárok: a Panoráma Eszpresszót. A magánszektor jöhet szóba, de hogy ki, és hol-mikor, azt már nem tudom felidézni. Úgy számolgattam, hogy a Highlander után – mely az első videokazettám volt úgy '88 körül, amikor még évekig nem volt saját videomagnóm – A nyolcadik utas: a halál (Alien) hangalámondva, A birodalom visszavág eredeti nyelven, natur – jöhetett valahogy, a Légy, és a Poltergeist között... vagy után. Passz. Túl sok idő telt el, jó filmeket nézve.

De ide kívánkozik a nagy mozimágus: Cameron másik fergeteges produkciója az Alien folytatása, a „Bolygó neve halál". Ezt a filmet egy agyonmásolt, színtelen monotóniával aládarált verzióban, a tavaly tragikusan elhunyt

Bubori József jóvoltából láthattam, az ő egyik ismerősénél. Cameron ezzel a filmjével beoltotta az akciót a horrorba. Ha ezt növénytermesztési szlengben értelmezzük, akkor kijelenthetjük: a gyümölcs finom lett!

Visszatérve – „I'll be back!" – a halálosztóhoz: az bizonyos, hogy Arnie, amint gép a „Technoir" nevű diszkóban, ami igazából egy kávézó volt, ahogy minden mást kizárva közeledik Sarah Connor felé, hogy megölje, annyira megihletett, hogy több alkalommal én is kipróbáltam! Különböző lötyögéseken, és táncitáncikban úgy mentem keresztül a megverést is kockáztatva, mint ahogy a filmben láttam. Tök jó volt! Különösen a nyolcvanas évek végén, amikor elkezdtem metalt hallgatni, és hajat

növeszteni, a „disco is fuck" című heavy metal számot dúdolva, nagyon bejött ez a feeling... csak még nem úgy hívtam, hanem így: hangulat. Arnold kemény-hideg, arca, egy gép arca abszolút rendben volt, örök ikonná égett – stílusosan atomtűzzel – a másik jelenettel együtt, amikor a rendőrőrsön rálőnek, mögötte berepedezik az üveg, és ő kinyírja aki rálőtt. Azzal a pici megingással, ami a golyót jelzi, ami átmegy a kiborg lágy szövetén, félelmetesen hiteles az egész! Mint ahogy leírtam vagyon, a moziban a „halálosztót" kihagytam, mivel a magyarított cím nem tett rám benyomást. Nos amikor '88 májusában a magyar mozikban is elkezdte bedarálni a jövőből jött „Alfa" – ez a nevük az emberálcát kapott beszivárgó egységeknek – a négy évvel azelőtti Los Angelest, valahogy akörül szereztem be VHS-hangalámondásos kazettán. Meg az Alien-t is. A Terminátor VHS a mai napig megvan, de már nem nagyon működik. A VHS feeling hamisíthatatlan: ugró, elmosódott kép, zúgó hang, német szinkron, magyar hangalámondás! Pazar! A Jedit is nagyon csípném így! A neten, a YouTube-on van mindkettőből: a fos minőségű Jediből, és a Terminátorból is fenn, természetesen hangalámondással! Érdemes megnézni! A Terminátoros kaland a szétnézett, sokszor másolt kazettából induló folyamattól akkor ért el a végkifejlethez, amikor először dupla lemezes extra DVD változatban is meglett, aztán nemrég okostelefonra feltölthető mp4 formátumban. A filmkönyv pedig azóta megvan, ahogy megjelent magyarul. Az imént felsoroltak most egymás mellett vannak DVD tokokban, mivel az évforduló tiszteletére az alig lejátszható VHS-t is digitalizáltam, és lemezre mentettem.

Úgy véltem az már nem elég, ha csak én hozsannázok, ezt lehet, hogy unják a tisztelt olvasók. Anno 1998-ban, a csillagháborgás felújított változata okán egy összeállítást készítettem, amelynek nagyobbik felét, barátok, vállalkozó szellemű ismerősök meginterjúvolása tette ki. Elhatároztam, hogy megismétlem ezt a sémát, és újra felkértem ismerősöket-barátokat, hogy nyilvánuljanak meg a három évtizedes jubileumok okán. A beszélgetések mind a két nagy évfordulóról szóltak, a két híres filmről emlékek-gondolatok, reakciók sorjáznak. Jöjjenek hát a rajongók, és kívülállók, akikben egy azért közös: nem hagyta őket érintetlenül a két kultúrtörténeti alapmű...

HomoErgaster

A zeneboltos - Arató Mátyás

A jeles évforduló: a Jedi visszatér pontosan 30 évvel ezelőtti premierje okán az első beszélgetést Arató Matyi vállalta, aki a város egyik kultikus figurája. Szeptember 10-én ültem le a boltjában, bakelitek, CD-k, pólók, könyvek közt, hogy felidézzük a filmélményeit...

HomoErgaster: Megkérlek akkor rá kedves Matyi, idézd fel az első találkozásod a Jedi visszatér című filmmel...

Arató Mátyás: Hát... gyerekkorom óta sci-fi rajongó voltam, a gyerekirodalom, Verne, utána a sci-fi... ha visszagondolunk '84-be, akkor ami információt kaptál itthon, az minimális volt. A sience-fictionben a Galaktika sorozat, és a Kozmosz könyvek, ezek jók voltak, de a nyugatra rálátásunk nemigen volt. A Galaktika újságot, ha megvettem a Kossuth térig jutottam, kiültem egy padra olvasni. Nem bírtam hazatekerni, annyira őrült volt az ember, hogy már ott leültem olvasni, és legalább felét el is olvastam ott, mire lenyugodtam annyira, hogy haza bírtam biciklizni! Amire emlékszem, hogy a Csillagok háborúja először felmerült... azt hiszem az Inter Press Magazinban (IPM) közöltek képeket róla, ahol először foglalkoztak vele. Az IPM elkezdett közölni a sci-firől, a történetéről egy cikksorozatot. Arra emlékszem, hogy a nyugati sci-fi magazinok címlapjai voltak színesben berakva. Azért emlékszem rá, mert ezeket kivágtam, és kazetta borítók voltak, a másolt Pink Floyd kazettáimon. Ott voltak az első képek... az én agyamban. Persze lehet, hogy nem így van... Tehát láttam a képeket, de moziba még nem jutottam el. Amire emlékszem, hogy először láttam, és nagy hatású, az a 2001: Űrodüsszeia!

HE: Ennek a rendes premierje volt, vagy már filmmúzeumos?

AM: Premierben néztem! Akkor ipari iskolába jártam, tehát '77 és '80 között valamikor. Nagymamámék lent laktak a repülőtérnél, tehát elbicikliztem onnan a moziba. Nagytőkén nőttem fel, de ott inkább a Winnetou-t adták, meg hasonlókat. Amikor elkezdtem olvasni, akkor jött a 2001, az úgy beleégett az agyamba, emlékszem biciklizni, de azt se tudtam hol vagyok. Ez volt az első, és utána, amikor a Csillagok háborúja bejött... '79-ben volt, az nekem furcsa volt. Az első reakcióm az volt, hogy ez nekem túlpörög, ez nekem túl... mese! A 2001: Űrodüsszeiához képest, ami egy borzalmasan lassú film, és maga a téma is nagyon komoly, úgy gondoltam, hogy egy mesét látok. A Csillagok háborújából először olyan nagy kultusz még nem alakult ki, tudtuk, hogy van ez a film... A nagy dolog az volt, hogy nem ilyen lengyel, meg szocialista gyártású... Gondolom láttad a Solarist...

HE: Igen az szovjet film volt.

AM: A lengyeleknek is volt valami...

HE: Azok a Pirx-szel próbálkoztak többször is, meg mi is később!

AM: Ezek szinte semmik voltak, de ez, szerintem a tempója miatt – most már hozzászoktunk ehhez – de nekem akkor ez túl gyors volt. A sci-fi-ben azt szoktam meg, hogy lassú, nagyon kibontják a történetet, nagyon komoly mondanivaló volt, ez viszont egy mese volt. Nem mondhatom, hogy elsőre beleszerettem ebbe... érted amit mondok...

HE: Világos, neked volt egy előképed, egy komolyabb elvárásod!

AM: Így van! Nem nagyon volt viszonyítási alapom. Abban biztos vagyok, hogy ami sci-fi volt, és moziban adták, arra elmentem. Erre biztos azért nem emlékszek, mert nekem nem volt akkora sokkhatás, mint a 2001... arra emlékszem! De konkrétan arra, hogy ez ilyen populáris dolog...

HE: A Jedi visszatér-rel hogyan találkoztál először, akár a moziban, akár videón?

AM: Csak moziban! Akkor én nem emlékszem, hogy ez bárkinek meglett volna. A Panoráma Eszpresszóban vetítettek filmeket... nem lehetett olyan egyszerűen megszerezni, mint a mai világban, és a jogvédelem az komoly volt...

HE: Szerintem nem, a szocialista rendszer magasról tett a „nyugati" jogokra! Amikor ledőltek a falak visszamenőleg érvényesítették ezeket. Könyvben olvastad ezeket?

AM: Persze, a mai napig megvannak.

HE: Melyik szerinted a legjobb közülük?

AM: Nekem az első (ep4) tetszett! Talán azért is, mert az elsőnél, ha mese is, idővel a kultuszára ráérzel. Amikor visszagondol az ember az elsőre, rájön, hogy minden, amit addig látott a sci-fiben, az teljesen más, mint a csillagok háborúja. Mivel ezt láttam először, ez ragadt meg. De ha végig nézzük a másik kettőt is ez így kerek. Tehát ez nekem valahogy egyben van!

HE: Akkor neked olyan, hogy Jedi külön nincs?

AM: Nincs. Ez nekem együtt van, láttam mind a hármat, és az első (ep4) után látszott, hogy ebből valami kultusz lesz, egyre többen foglalkoztak vele, újságokban is. Arra emlékszem, hogy ezekre a filmekre sorba álltunk annak idején. Ez azért furcsa nekem, mert tudom, hogy a 2001-et nagyon kevesen néztük, de ezek, a Csillagok háborúja, meg a Bud Spencer filmek, ezekre mindig sorba álltak. Tehát kettőkor nyitott a pénztár, és már jó előre oda kellett állni.

HE: A csillagok háborognak ott még nem, akkor még a premier után gond nélkül kaptam jegyet. De a Birodalom, és a Jedi esetén hosszú sorokra emlékszem.

AM: Azt kell végig gondolni, hogy aki akkor a sci-fit szerette, és szerintem sokan voltak, azok úgy voltak a Csillagok háborújával, hogy az első az igazi. Amit a Kozmosz könyvsorozatban elolvastál, ott azért a Sztrugackij, a Lem, és a többiek, másfajta *(Az igazi! – HE megjegyzése)* sci-fit adtak. Ahhoz képest ez nagyon populárisnak látszik!

HE: Ez egy könnyű mese, ami izgalmas!

AM: Nem csak annak látszik, az is, annak ellenére, hogy kultusszá nőtte ki magát. A nyolcvanas években, ha tíz éven keresztül sience-fictiont olvastál, mondjuk a Galaktikában, nem gondoltad, hogy ebbe a kialakult képbe ezek valahogy belefférnek! Úgy gondolta az ember, hogy ez gyerekeknek való történet. Nagyon látványos, nagyon szép, de én inkább azon csodálkoztam, hogy milyen technika van benne. Az én korosztályom az szerintem úgy gondolta, hogy a sci-fi az nagyon komoly irodalom, tehát nagyon mély dolgokról szól...

HE: Tulajdonképpen ebben igazad van, az igazi sience-fiction az komoly mondanivalót hordoz, tanulsága van, társadalmi-emberi aspektusai... maga Lucas is tiltakozott a sci-fi megjelölés ellen, ő űrfantáziának hívta a történetét.

AM: '84-ig Magyarországon nem találkozhattál ezzel, bár ez jó, de ez nem a sci-fi. A hófehérke és a hét törpe kb. a mondanivaló szintjén. Sok időnek kell eltelni, és sok filmet kell látni, hogy az értékét megtaláld. Szerintem jobban bejött azoknak, akik nem olvastak sci-fit soha, de a film képi világa bejött nekik.

HE: Egy picit hagy cáfoljalak meg! '79 októberében, amikor megnéztem, én már régen nagy sci-fi olvasó voltam. Mégis nyitott voltam erre, bár ez esetleg generációs különbség, hiszen én a 2001-et azután még sokáig nem láttam. Csak mások elbeszéléséből ismertem, ami nem volt túl hízelgő. Közben azért olvastam Kuczka elemzését, és ezzel éles volt a kontraszt. Valószínűleg az illető nem értette, esetleg unatkozhatott rajta...

AM: Már akkor is lassú volt az a film – 1968-as – hát még ma. Azt nem tudnád ma nézni, hogy 10 percig forog az űrállomás, és közeledik az űrhajó...

HE: Ez a különbség a két műfaj közt, a tempó, de a két film között összefüggés van, mert Lucas is csodálta a 2001-et, de neki nem volt arra pénze sem ideje, amire Kubrich-nek...

AM: Ez egy másik generáció, aki már nem tudja kivárni ezt...

HE: Lucas megteremtette a műfajt azzal, hogy gyorsaságra kényszerült, ez a ritmus megteremtett egy vizuális kultúrát, ez a sorrend...

AM: Az ilyen korúakkal, a barátaimmal, beszéltük, hogy annak ellenére, hogy ez sci-finek volt mondva, nem éreztük úgy, hogy ez most de nagy valami... elment... most már évente megnézzük én is meg a lányom is... bármikor meg tudjuk nézni, akár kockáról-kockára...

HE: Oké, akkor ezt megtárgyaltuk, és akkor egy másik 30 éves évfordulónk is van, konkrétan 1984. október 26-án a Terminátor világpremierje volt, miközben szentesen a Jedi tért vissza. Ennek lázában égtek a moziba járók, a világ többi részén, nyugaton és Amerikában a közönség egy új dolgot ünnepelt, James Cameron és Arnold Schwarzenegger kettősét a Terminátorban. Nálunk '88 májusában vetítették, te mikor és hogy találkoztál ezzel?

AM: Leegyszerűsítve: úgy gondoltuk, amikor megnéztük ezt a filmet, hogy ez egy nagy baromság! Hogy ez egy amerikai akciófilm, aminek semmi értelme! Mi ezzel letudtuk! Szerintem ez azzal függ össze, hogy '88-ban én már voltam 25 éves, és úgy gondolta az ember, a fiatalság önbizalmával, hogy egy magasabb kultúrához tartozik. Már zenében is meg irodalomban is jöttek a komolyabbak, és úgy gondoltuk, hogy a Terminátort megnéztük, és semmi, tucatfilm! A Csillagok háborúján azért elgondolkozik az ember, hogy nem rossz, mert valahol sci-fi, de a Terminátor az nekem semmilyen kategóriába nem tartozott bele...

HE: Ma mi a véleményed róla?

Rövid szünet, Matyi ékesszóló arcot vág, HE nevet.

AM: Olyan mint a Batman, X-Men, meg Superman. Úgy gondolom, hogy számomra ezek nem nagyon fontos filmek, de a populáris kultúrában ezek mérföldkövek. A Terminátorhoz képest a Rambót én soha nem néztem meg, az már abszolút baromság volt nekem, azt nem néztük meg. Most azonban elkezdtem az utóbbi 5-6 évben... kezdtem megnézni újra a Terminátor minden részét, meg a Rambónak is. Ha emberekkel beszélgetsz a Csillagok háborúja, a Gyűrűk ura, meg a Harry Potter benne van a populáris kultúrában. Ha nem látod és emberekkel beszélgetsz, úgy érzed, hogy kimaradtál valamiből! Megnézed, és rájössz, hogy a Superman, Batman az fontos, a populáris kultúra részeként!

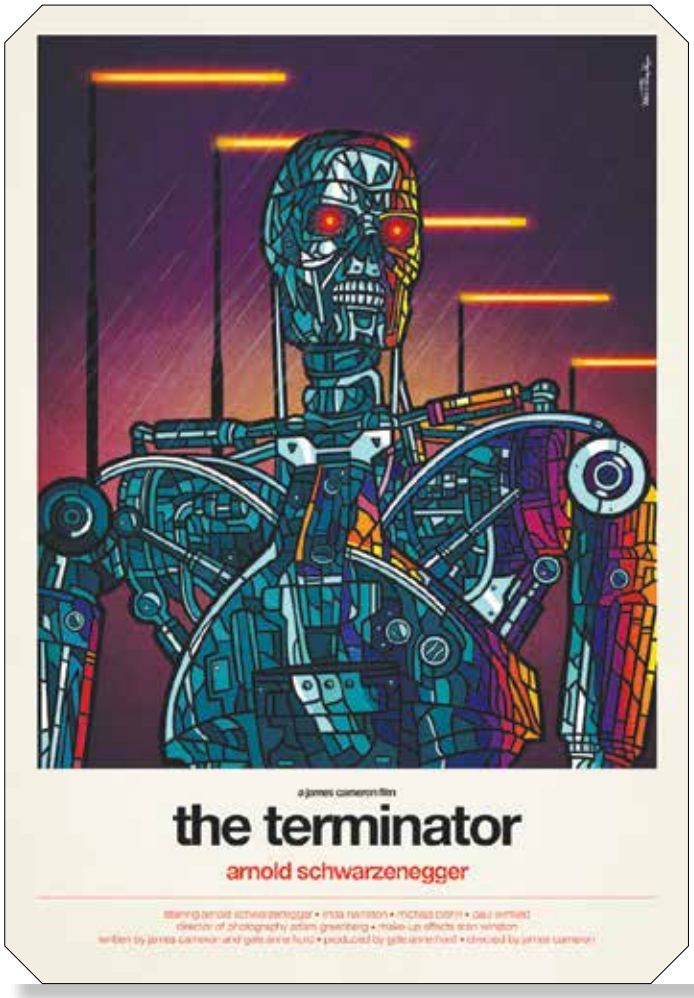

HE: Egy kicsit elkalandozva a Batmannal kapcsolatban az első széria mozifilm nekem nem annyira jött be, jó volt az, de az új, mostani az jobb! Mégpedig a középső...

AM: A sötét lovag!

HE: Igen, igen!

AM: Na az nagyon komoly!

HE: Az előbb említetted a Rambókat, amiket le lehet most már tölteni okostelefonos mp4-ben is, mind! Mondtad, hogy most már végignézted, és ez kicsit ide kapcsolódik, mert hát a múltban félig komolyan, de inkább csak színleg Stallone és Swarczi rivalizáltak, inkább csak önmagukat sztárolták vele, hisz később közösen nyitottak étteremláncot... neked melyik Rambo film tetszett?

AM: A legutolsó! Nekem az! Az komolyabb, és ott már van életszaga. Az elsőhöz képest a Terminátor még profi. Azt még mindig jobban elfogadtuk, a Rambót meg se néztük. A Bud Specer filmekért viszont sorban álltunk... A Rambo 4 tetszett, ahogy már kicsit öregesen játszott, meg hát kemény egy film! Az előzőek nem voltak ilyen kemények, brutálisak. Ezek a filmek mind hozzátartoznak a kultúrához. A zenékben nagyon sok áthallás van filmekhez, szerintem ezek nagyon fontosak, és el kell fogadni a Rambót is, meg a Terminátort is. Ezek kultuszfilmek voltak...

HE: Most is azok!

AM: A '90-es években csak alternatív zenét hallgattunk, elszálltunk a világból, akkor úgy gondoltuk, hogy a populáris kultúra az szemét. Sznob aggyal közelítettünk ezekhez a filmekhez, hogy ez alantas, szemét... Később ezt a szemét kultúrát pld. Tarantino fölemelte a Ponyvaregénnyel... az nekem egy döbbenetes találkozás volt, azzal, hogy elfogadjam ezeket a filmeket. Tarantinótól még a sznobok is el voltak ájulva. Szerintem az alternatív és a populáris el is tűnt, ez nem létező fogalom ma már. Ötven évesen csak rájössz, hogy valami jó, vagy nem, és úgy gondoltam, hogy pótoljuk a Rambot, és a Terminátort... míg visszatérve a Csillagok háborújára, az teljes kultusz, aki nem látta, az olyan, mint aki nem látta a Gyűrűk urát...

HE: Köszönöm szépen a beszélgetést!

AM: A Jediről sokat nem beszéltem...

HE: Tök jó volt, mert így körbe jártunk egy témakört! Köszönöm a beszélgetést!

AM: Én is köszönöm!

Az antikvárius - Tamásiné Anikó

Némi hezitálás után vállalta Anikó a beszélgetést. Az interjú elején feltettem a kérdést az alanyomnak, sikerült-e összeszednie a gondolatait a témában. Mire kapásból azt válaszolta, hogy nem! Megnyugtattam, hogy ez az ideális, így természetesek lesznek a gondolatai, reakciói. Ilyen vidám kezdet után felvázoltam a beszélgetés menetét, aztán egy puzzle számolgatás közben belevágtunk.

HomoErgaster: Először is megköszönöm, hogy kötélnek álltál és a Lidércfény AKF számára vállaltad ezt a mélyinterjút a Jedi visszatér okán. Egyetlen fő kérésem van: 1984. október 11-én volt az ősbemutatója Szentesen, előtte szeptemberben az országos, megkérlek arra, hogy idézd fel szubjektíve az emlékeid, és meséld el.

Tamásiné Anikó: Le szeretném szögezni, hogy nem vagyok sci-fi rajongó, nem is ismerem igazán ezt a kicsit zárt, kicsit misztikus világot, amit ők képviselnek. Ők a kívülállóknak egy kicsit olyan... furák. Ennek az egyik legsarkosabb része a Star Wars filmek. Ezeket a filmeket ismerem. Amikor 1984-ben bemutatták, még ifjúkorom legszebb éveit éltem, bár akkor sem voltam rajongó, de volt valami különleges valami a levegőben, amikor ez a filmet bemutatták. Előtte már láttuk a Pirx kapitányt, és egyéb furcsaságokat a TV-ben, és mindenki azt mondta, hogy bár nem vagy rajongó, ezt akkor is meg kell nézned! Nagy nehezen rábeszéltek, emlékszem rá... igazából elbűvölt! Elbűvölt a látványvilága, meg a sztori, nagyon érdekes volt, még nekem is! Annak ellenére, hogy kívülálló vagyok. Nem csak a film, hanem általa az a világ, amit addig nem ismertem. Érdekes volt. Aztán láttam, ahogy mindig fel-fel éledtek ezek a dolgok, könyvek jelentek meg, figurák stb... Minden szinten jelen volt az életünkben. Mint könyvesboltos, azt vettem észre, hogy előbb-utóbb minden korosztály eljut ezekhez a könyvekhez, és a filmekhez is.

HE: Mielőtt ebbe belemennénk, te melyik részt láttad akkor először? Ezt a Jedi visszatért? Vagy volt esetleg előtte is már találkozásod ezzel, bármilyen szinten?

TA: ...Hú most nem emlékszem rá, hogy mit láttam először...

HE: Azért kérdeztem így rá, mert az előbb olyan benyomásom támadt, hogy ez volt az első ilyen élményed!

TA: Mintha ezt láttam volna először...

HE: Igen!

TA: Szerintem ezt, de azóta már kronológiájában is megnéztem egy párszor, mert ugye ahogy nőttek a gyerekeim, ők is eljutottak ide, és meg kellett velük nézni! Főleg amikor az előzmény részek is bejöttek... Egy idő után nem csak a moziban, de a TV-képernyőn is meg lehetett nézni, a harminc év alatt ha legalább harmincszor nem vetítették, akkor egyszer sem!

HE: Talán annyiszor nem, de a teljes sor, a 6 rész összesen esetleg...

TA: Ha az összes csatornát figyelembe vesszük, akkor bizony nagyon sokszor volt, és mindig megnéztük.

HE: Ha már tévé-adások akkor megkérdezem, arról van-e emléked, hogy 1984 karácsonyán, december 25-én, adta a magyar televízió a 4. ep-t, vagyis a Csillagok háborúját. Erre emlékszel-e? Karácsony este volt... Ez nagy őrjöngés volt, mert szenteste a magyar televízió fő műsoridőben a csendes-csillagos éj helyett a csillagok háborúznak, ez ment!

TA: Biztos, hogy a családi ünnepség után mindenki a tévénél kötött ki, nem volt akkor nagyon más, úgyhogy biztosan láttuk... arra nagyon emlékszem, hogy baromira lenyűgözött, ahogy ment a főcímben a réges-rég egy messzi galaxisban... az nagyon tetszett! Konkrétan ez most, hogy akkor, karácsonykor ott ültünk-e a tévé előtt, nem ugrik be, hogy édesapám és édesanyám is ott ült és nézte, de szerintem biztos... szerintem ennek olyan világa van, hogy bárkit meghódít!

HE: Nos jó! Akkor most rátérhetünk arra, hogy utóélet. A digitális kor elején Lucas újraforgatott bizonyos részeket, mert anno nem tudta megalkotni, ahogy szerette volna. Ráadásul ezzel vezette be az előzmény trilógiát. A felújított változatra elmentél-e a moziba?

TA: Nem, biztos, hogy nem mentem el, arra emlékeznék, mivel addigra egy csomószor láttam, és nem voltam fanatikus. Nekem amit láttam, az elég volt, nyilván ha lesz 3D-ben, akkor elmegyek, hogy megnézzem, hogy mutat. Amikor megcsinálták az előzményeket, akkor mindet megnéztük, a gyerekeimmel, a moziban.

HE: Hol? Szentesen, vagy valamelyik multiplexben?

TA: Szegeden. Azért azt fontos megjegyezni, hogy az elmúlt fél évet leszámítva a szentesi mozi, nem adta azt az élményt, amit igazából ez a film megkívánt volna. Ezért az emberek többsége szerintem átment szegedre...

HE: Az utolsó előtti felvonáshoz érkeztünk. Könyvárus-antikváriusként miről tudsz beszámolni, a könyv változatok milyen sűrűn bukkannak fel, és milyen a kelendőségük?

TA: A kozmosz fantasztikus könyvek sorozatban jelenet meg először. Ezek fel-fel bukkantak, havi, két havi rendszerességgel. Soha nem egyszerre, de nem értek meg egy hetet a boltban, mert nem számított az embereknek, hogy csak az egyik, vagy másik, megvették, és előjegyeztették a többit. Függetlenül attól, hogy egy agyonolvasott példány, vagy szinte új, mindig elvitték. Aztán jöttek az újak, amiknek már nem igazán tudom, hogy mennyire van köze az eredetiekhez, de azok sem maradtak sokáig. Érdekes, mert általában az ötvenes korosztály szokta

megvenni... tehát meglátják, és húúú-hááá! Utoljára éppen egy ötvenöt éves tanár vette meg, és mint egy relikviát vitte haza, nagy boldogan simogatva a könyvet! Sok a gimnáziumos fiatal is... bármit, ami Star Warsos! Felíratják a nevüket és kérik, és ha van – nem számít, hogy mi az, a Star Warshoz valami köze legyen – már viszik is! Nem éri meg, hogy egy hétig kinn legyen...

HE: Ez jó! Köszönöm. Akkor ezt a témát most lezárjuk, amennyire lehet, és nagyon röviden, van még egy kerek 30 esztendő. Októberhez köthető... és ez az első Terminátor film! James Cameron, és Arnold Schwarzenegger! 1984 októberében volt a világpremier, nálun '88 tavaszán debütált, erre próbálj meg emlékezni.

TA: Főiskolás voltam Nyíregyházán, és ott csoportosan mentünk el...

HE: ...Az izomkolosszusra ugye?

TA: Igen! Voltak hírek róla, hogy milyen lesz... és nagyon mély benyomásokat tett rám! Jó volt az egész, a rendezés, a szereplőválasztás is... de nem csak a főszereplő, hanem mindenki.

HE: Linda Hamilton volt Sarah Connor, ő is híres lett ezzel, nem csak Arnold.

TA: Igen, de őt akárhány filmben láttam, nekem ez a szerepe maradt...

HE: Linda Hamilton tehát neked bebetonozottan Sarah Connor?

TA: Nekem igen! Egyébként Schwarzenegger sem tud ettől szabadulni!

HE: Ő nem is akar! Ő kihasználta az egész pályafutásában ezt a dolgot!

TA: Igen. Na őneki ez nagyon jól állt! Meg voltak benne ilyen szállóigék, amiket utána lehetett idézni...

HE: Például melyiket idéznéd fel?

TA: Nem mondom meg, hogy mire gondolok! De nagyon élveztem, nagyon!

HE: Mi tetszik benne legjobban?

TA: A sztori!

HE: Tehát, hogy a jövőből a jelenbe visszajött gép el akarja pusztítani a meg nem született gyermeket, és az édesanyját, aki az emberiség jövőbeni vezetője a gépek elleni háborúban! Ez egyébként egy időparadoxon! Ez már nem teljesen sci-fi, ez akció-sci-fi! Cameron erőssége ez!

TA: Igen! Nagyon jó a sztori szerintem, így ahogy van! Nagyon tetszett annak ellenére, hogy ez a világ nem áll hozzám közel. Az egyik legnépszerűbb film volt abban az időben ez biztos!

HE: Moziban láttad akkor először ugye?

TA: Igen moziban! Egyszer-kétszer-háromszor... nem egyszer néztük meg! Szám szerint hányszor azt nem tudom, de jó párszor megnéztük. Azóta is, ha odalapozok a tévén egy adón, nem megyek tovább, végig nézem! Pontosan tudom kockáról-kockára már!

HE: Birtoklod a filmet? Megvan valamilyen formában?

TA: Nincs meg.

HE: A folytatásokat, a kettest: Az Ítélet napját, a harmadikat: A gépek lázadását, és a negyediket: A megváltást, ezeket is láttad?

TA: Láttam, de a négyest azt nem! Az kimaradt nekem.

HE: Most készül állítólag egy előzmény film, amiben, mivel a jövő mozog, a beavatkozások miatt meg pláne, megpróbálják újragondolni a folyamatot, amit mi '84-'88 óta ismerünk...

TA: Abba hogy fogják beletenni Schwarzenegger-t?

HE: Nem lesz az probléma, hisz már a 4-esben is digitálisan szerepelt, rámontírozták a régi arcát egy modern testépítőre... Egyébként Arnold ki is lépett a szerepéből, mert Cameronnal csináltak egy filmet a „Két tűz között", ott váltott, na meg a politikával, egyszerre kihasználta és eltávolodott tőle.

TA: Aha!

HE: Nagyon köszönöm a beszélgetést!

TA: Én is köszönöm!

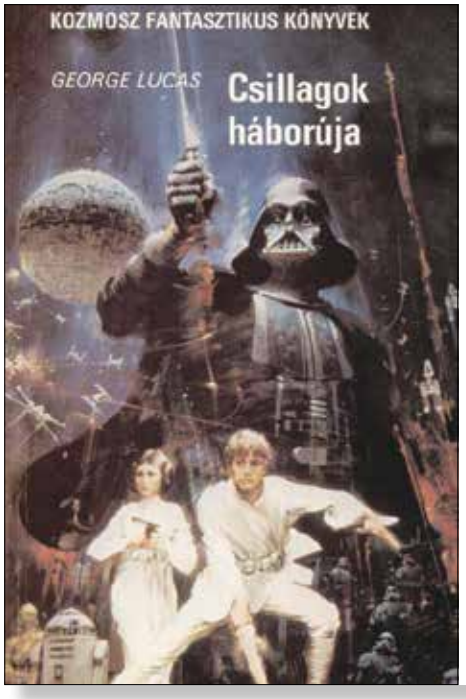

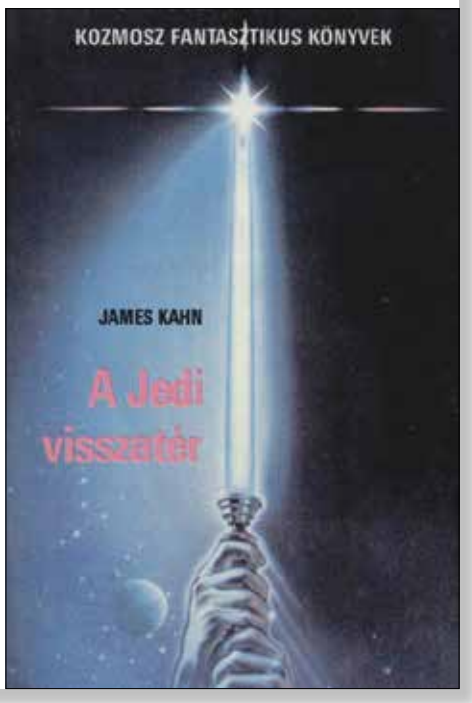

A rajongó - Szabó Dénes

Dénessel mi már rutinosan idézzük fel a filmikonokkal kapcsolatos élményeinket, nem csak privát, hanem már régebben, 1998-ban is interjú készült ez ügyben. Ezúttal megpróbáltam olyan irányba vinni a beszélgetés fonalát, amire '98-ban nem tértünk ki.

***HomoErgaster:** Az előbb már beszéltünk róla, hogy 1998-ban milyen módon készítettem interjút, gondolom emlékszel rá, kis kazettás magnó, zúgott-recsegett stb... ez egy kicsit jobb annál... Két nagy témánk lesz, két nagy 30-asunk van, azaz három. Az első ilyen az 1984 szeptembere, a klasszikus trilógia befejező darabját ekkor mutatták be, bő egy évvel később, mint nyugaton, mert ugye szeptember az nem május! Ehhez kapcsolódik a szentesi bemutató októberben, és a másik nagy téma, a világ többi felén viszont október 26-án bemutatták a Terminátor első darabját, azaz a „Halálosztót". Ezzel a filmmel Arnold Schwarzenegger, és James Cameron a mennybe ment. Ez a két témánk van, kezdjük az elsővel: 1984. október 11. Jedi visszatér premier itt Szentesen...*

Szabó Dénes: A legeslegelső filmkockáknak az élménye a Zenebutikból *(Juhász Előd akkori zenei műsora, komolyzene, videoklipek, interjúk, és időnként filmajánlókból állt – HE megjegyzése)* teljes extázisban bámultam a tévében, ahogy megláttam bemutatták azt a 3 másodpercet... egész nap a tévé előtt vártam, hogy mikor lesz az ismétlés. Aztán végre vasárnap délelőtt, vagy ebéd után, nem emlékszem pontosan...

HE: Ez húsvét volt egyébként a locsolkodást is meglőtte a dolog...

SZD: Nem emlékszem erre... Általában vasárnaponként a nagyszülőket látogattuk meg, és leültem a tévé elé... hát az egy csoda volt, az a részletek az űrhajók csatája az annyira jó volt... hát az hihetetlen élmény volt, teljesen megpezsdítette a véremet, az a pár filmkocka, mert nagyon vártam már a trilógia harmadik részét. Nagyon sokat kellett várni...

HE: Másfél évet kb... Emlékszel-e, hogy melyik előadást láttad?

SZD: Hát az elsők között akartam ott lenni, természetesen! Hogy pontosan hány órakor volt, arra nem emlékszem... vagy a négyesen, vagy a hatoson (a preimer napján, és a többi napon is du. 16:00, 18:00, és 20:00 órakor vetítették – HE).

HE: Jegy? Hogy vetted meg?

SZD: Komoly sorban állás volt... természetesen! Akkoriban minden egyes alkalommal amikor komolyabb film ment így volt.

HE: Mikor vetted aznap, vagy előtte?

SZD: Jóval előtte! Az első adandó alkalommal, ahogy lehetett... úgy emlékszem akkor már egy pár nappal előtte lehetett...

HE: Három nap!

SZD: Három nap. Pontosan nem tudom, de biztos, ahogy lehetett megvettem.

HE: Hányszor nézted meg a bemutatókor?

SZD: Azt hiszem, hogy kétszer, Nem aznap, de még egyszer a hétvégén... egy olyan mély élményt adott, hogy elég volt! Tudom voltak őrült fanatikusok, akik minden előadásra ki-be, de bennem olyan mély nyomot hagyott, hogy hú! Utána folytatódtak az őrjöngések az akciófigurákkal, amiket meg lehetett venni...

HE: A könyv?

SZD: Utána jelent meg?

HE: Nem, előtte! Emlékszel, hogy olvastad el, hogy szerezted meg?

SZD: Ugye annak idején meséltem, hogy a Birodalom visszavág-ot a nővérem olvasta, elkértem, mert nagyon megtetszett a borítója. Az volt az első ilyen komolyabb fantasztikus élményem. Kerestem a folytatást. Azt már megvettem a Csillagok háborújával együtt... azon gondolkozok, hogy antikváriumban vettem-e meg?

HE: A trio első darabjának két kiadása volt, a kozmosz könyvek sorozatban. Az első az a magyar premier előtt nem sokkal... azt csak utólag szereztem meg én is. A második kiadás viszont közvetlenül a Jedi bemutatója előtt nem sokkal történt. Mennyi idő alatt olvastad el?

SZD: Hát... nem sokat aludtam közben... valahogy a hét vége felé vettem meg, na és akkor még iskola volt, meg edzések, úgyhogy nem sikerült egy éjszaka alatt kiolvasnom, de a hétvégére, olyan két-három nap alatt tudtam elolvasni, mert menni kellett suliba is egy kicsit! Hihetetlen volt! De a mai napig így van, akár az új részekkel

kapcsolatban is, bármikor leülök és végignézem. Számomra még mindig megvan a varázsa...

HE: Na most vágjunk bele abba, hogy kinek mikor lett meg, és milyen formában, az utóélet okán. Ebből következik az a bizonyos KÉPLEMEZ história. Lényeg, hogy csöng a telefon, a vonalban Szabó Dénes, és hív, hogy menjek át hozzá, mert ilyet még nem láttam, és A Jedi visszatér! HŰ! Átmentem hozzád, és életemben egyszer, akkor, ott láttam KÉPLEMEZ-t, ami ugyanakkora volt, mint a hang-bakelit lemez, csak azon film volt! Meg lehetett nézni, egy speciális lejátszóval! Erről mesélj nekem!

SZD: Ha jól emlékszem a Takács Zoltán... azóta szegény elhunyt, az övé volt ez a képlemez...

HE: Honnan szerezte?

SZD: Valahonnan külföldről hozták neki, a lejátszót is.

HE: Csak ez az egy bak... akarom mondani képlemeze volt neki?

SZD: Nem tudom! Engem abszolút csak ez érdekelt! De biztos, hogy volt neki több is, de ez volt a lényeg! Nekem is egy csoda volt, mert hallottam a képlemezekről, meg azt is, hogy minőségben sokkal jobb, mint a VHS, stb... Addig a napig én sem láttam.

HE: Hogy jutott el hozzád?

SZD: Elég homályosak már az emlékeim, a lényeg az, hogy a KÉPLEMEZ-lejátszónak nem a tetejét lehetett felnyitni, hanem gombnyomásra egy tányér jött ki belőle, és oda kellett betenni a lemezt. Összehoztuk persze a videóval a felvételt, hála a Jóistennek lehetett róla készíteni... gyönyörű minősége volt!

HE: Nekem örök trauma, ahogy megjelentem nálad egy videokazettával, hogy felvegyétek, holott még nem is volt akkor videomagnóm!

SZD: Olyan volt, mint egy videomagnó, de a lemeztartó tányér úgy mozgott, mint a mai CD lejátszóknál. Kijött, be a lemez, gombnyomás, vissza be a tányér, és indult a film! Persze abszolút angolul!

HE: Fanatikusoknak tökmindegy volt!

SZD: Nem tudom hányszor megnéztem, így nem volt probléma a szövegértés!

HE: Még valami. A KÉPLEMEZ borítójára vissza tudsz-e emlékezni? Mi volt, rajta, meg ilyenek? Halványan azért emlékszem a masinára, meg arra a szuper képminőségre ami megjelent. De a borítóra nem!

SZD: Nem, nem emlékszek. Szégyellem de tényleg nem emlékszek! A múlt homályába vész, sajnos. Hát igen, az egy óriási élmény volt. Egy rossz, másolt-kalóz VHS után ez nagy volt...

HE: Még célom, hogy beszerezzek egy olyan hangalámondásos, VHS jedit, az interneten meg lehet nézi részeket, óriási a különbség!

SZD: Igen például amikor az erdőben, az Endoron, nem is tudtuk kivenni az alakokat, összemosódott az egész dzsungelnek a zöldje, úgy az Ewok mackókat nem láttuk... meg a rohamosztagosok... találgattuk, honnan indultak. Semmit nem lehetett kivenni! Annyira rossz volt a minősége a másolatnak.

HE: Hát igen a bakelitnél is, meg a VHS-nél is csak az első néhány lejátszás volt az optimális, utána elkezdtek romlani... Az utóélethez az is hozzátartozik, hogy a felújított változatnál 1997-ben, a Jedit hol, mikor nézted meg?

SZD: Moziban, és Pesten néztük meg a Corvin filmpalotában. Ez volt a neve akkor már. *(Az '56-os legendás harcok helyszíne! – HE)* Ott azért más volt, a szentesi mozit is szerettem, de a hangtechnika az nem volt a csúcs... és ekkor nagyon diplomatikusan fogalmazok, sokszor a nevetéstől nem lehetett hallani a szöveget. Ezért szerettem, ha feliratos volt egy film, mert akkor biztosan nem maradtam le semmiről. Előtte már beharangozták az új jeleneteket, és aztán ott tudtuk kiélvezni ezeket a pillanatokat. Azt is nagyon sokszor láttam, megvan VHS kazettám is, nem is tudom hány verzióban, csomagolással, lemezen is megvan feliratosan, szinkronosan stb...

HE: Oké, ezzel a Jedit szerintem körüljártuk nagyjából, és most jön a második témánk: a Terminátor! Tehát amikor a világ másik fele a jövőből visszajött kiborg gyilkost nézte ámultan, és a hölgyek időnként ájultan, mi Darth Vadert néztük, ami nem olyan nagy különbség, mert ugye Vader szintén kiborg valahol! Ennek a kerek évfordulónak a tiszteletére annyit megtehetünk, hogy képzeletbeli időgéppel elhajózunk '88 tavaszába, májusába, és a magyar premiert idézzük föl. Láttad-e '88 tavaszán a „Halálosztót"? A korabeli Szentesi Életben a

halálosztó jelentéktelen címe helyett inkább az E.T. a földönkívüli kelthetett figyelmet...

SZD: Pontosan! Mi is azt néztük meg a Bp.-i Corvin moziban, bevallom az E.T. Engem – akkor voltam 16 éves? – megpityeregtett. A Halálosztó azt hiszem 18 éven felülieknek kategóriás volt, és ide a szentesi moziba nem engedtek be rá! Így aztán csak azt a hangalámondásos verziót sikerült megnéznem, amiről már beszéltél...

HE: Neked megvan ez?

SZD: Nem sajnos nincs!

Szabóné Andi: '84-ben volt?

HE: Akkor nyugaton, nálunk ugye ősszel a Jedi és csak '88 tavaszán a Terminátor! Tehát ez a mozi kimaradt! Akkor beszéljünk a VHS-ről!

SZD: Akkoriban már volt videóm. Szegény Édesapám, meg Édesanyám... ugye akkor volt ez a láz, hogy kijártunk nyugatra... Ausztriába, Bécsbe! Ekkor Gratz-ba mentünk ki, és megkérdezte anyukám, hogy mit szeretnék: egy Comodore-64-et, vagy VHS videómagnót? Hát nálam ez nem volt kérdés, hogy videó!

HE: Ez azért nem semmi, itt élünk a digitális korban, a számítógépek uralta világban, lassan öntudatra ébred a Skynet, és akkor felidézzük, hogy te a VHS-t választottad! Oké, ez jó!

SZD: Volt akinek volt már akkor Comodore-64-e, akkor még csak bimbózott ez a mizéria...

HE: Hát igaz, akkoriban a dolog nem volt olyan nagy durranás még!

SZD: Természetesen a videót választottam! Kimentünk Ausztriába... te már ott voltál velünk Andi nem?

Szabóné Andi: Amikor a videót vettétek, akkor igen!

SZD: Egy Siemens videó magnót vettek, nagyon szerettem, mert mindent lejátszott az égadta egy világon... hajtottam is rendesen! Másoltam, mint a bolond! Mindenfélét... de hogy kitől kaptam belőle egy kópiát, nem tudom! Elég kiterjedt volt ez a baráti kör! Jó pár barátom volt aki benne volt a körökben, még ha csak érintőlegesen is, és így meg tudtuk szerezni egy lejátszás erejéig, ami ugye másolást is jelentett saját kazettára, és ment tovább...

HE: Ennek nagyon komoly feelingje volt akkoriban!

SZD: Például az elejét a filmnek nem is láttuk, amikor üldözik a jövőben a robotok a felkelőket, vagyis ellenállókat. Szinte kivehetetlen volt, hogy most mi történik, egy robbanást láttunk, valami ott fölborult, mi ez, ki ez, semmit nem lehetett kivenni, csak a villódzás! Meg a sötét jelenetek, azoknak annyi!

HE: Pedig a Terminátor sajnos főleg este-éjszaka játszódik! Mi ragadott meg legjobban téged benne? Mekkora volt a tetszési indexe, és mi volt a legjobb benne?

SZD: Én eleve nagy sci-fi rajongó vagyok: az időutazásnak ez a verziója, hogy egy olyan valakit akarnak megölni, aki később tönkre vághatja a gépuralmat, és ezért az anyját elpusztítani...

HE: Ez egy időhurok!

SZD: Igen-igen! Ezt próbálták a gépek megtenni, és nem sikerült! Ez nekem nagyon tetszett! A Linda Hamiltont nagyon szerettem...

HE: Milyen más szerepekben láttad Hamiltont?

SZD: ....Háát vidámabb filmekben! Még egészen fiatalon... a Szépség és a szörnyeteg c. TV-sorozatban, meg még egy pár filmben. Volt olyan, hogy amikor először láttam, nem is tűnt fel, hogy az ő! Annyira fiatal volt, hogy később pld. egy filmklubos előadáson jöttem rá újranézve, hogy ez ő! Akit megmentett a Reese...

HE: Michael Bein...

SZD: Igen, a Michael Bein, őt akkor láttam először... az volt az első, azóta már többen is, de a Schwarzenegger az meg...

HE: Még itt a végén idézzük fel a folytatásokat, pld. a T-2-t. Én úgy emlékszem, hogy tőled szereztem meg videón! Ennek már jobb volt a minősége, éppen úgy, mint Predator 2-nek is...

SZD: Lehet, nincs kizárva! Annyira belesüllyedtem ebbe a kazetta mizériába, hogy lehet... meg voltunk őrülve teljesen az biztos! A T-2-ben a feszültség mellett a látvány ami tetszett, amit műveltek a számítógépes grafikával...

HE: Pedig ez még a Jurassic park előtt volt, az áttörés előtt! A digitális kor hivatalos kezdete az a film, '94-ben!

SZD: Az valami óriási volt, ahogy a T-1000-es a kockás kőről felállt...

HE: Azt tudod, hogy annak a színésznek, az őrnek az ikertestvére játszotta azt a jelenetet? Igen? Jó! De a T-2 verkfilmjéből az is kiderült, egy kihagyott jelenet okán – a Terminátor chipjének „tanuló" üzemmódba átállítása –, hogy abban a jelenetben pedig a tükör túloldalát Linda Hamilton ikertestvére játszotta! Először trükközni akartak, de a színésznő szólt, hogy neki is van ikertestvére! Ez a jelenet a rendezői változatban már benne van, a lényeg: nem volt tükör! Az egyik oldalon Arnie, és Hamilton, a másikon az Arnie báb, és Hamilton ikertesója... összepróbálták, és ment!

SZD: ?????!!!!

HE: Nem semmi ugye! Szerintem ennyi volt, köszönöm a lehetőséget!

SZD: Mi is köszönjük!

A könyvesboltos - Havasi Zsolt

Babilon könyvesház – Zsolt azért lett a negyedik alanyom, mert a város kedvelt könyvesboltjának vezetője különösen szeptemberben elfoglalt ember, nehéz vele időpontot egyeztetni. Ez a beszélgetés a délelőtt 9 órai nyitás előtt történt, némi kávézással egybekötve...

HomoErgaster: Akkor megköszönném a lehetőséget, hogy városunk egyik fontos kultúr- műintézményének tulajdonosa hajlandó beszélgetni velem erről a mániámról. Ezen mostani két őszi hónapban, a szeptemberi-októberiben 3 kerek harmincas évfordulónk van: 1984 szeptembere, a Jedi visszatér magyar premierje. Októberben lesz a szentesi premier évfordulója, és szintén október, ez a hónap vége, a Terminátor c. film világpremierje. Hozzánk csak négy évvel később '88 tavaszán jutott el. Ha már így kötélnek álltál, akkor következzen a legfontosabb kérdés: 1984 őszén te hol láttad a filmet? Mivel erről mi még nem beszélgettünk, a klasszikus trilógia is érdekel!

Havasi Zsolt: Szegeden éltem, és ott tanultam. Beharangozták, hogy jön a harmadik rész, mindenki meg volt őrülve, és hol lehet leghamarabb megnézni? Akkor még ezek a diszkós vetítések voltak. Szegeden a Tisza Gyöngye volt ilyen nagy premieres-tévés vetítés helye. Szerintem egy szombati diszkó...

HE: Tehát egy diszkóban láttad először? Nem semmi!

HZS: Igen! Ott volt ez rendszeresen... a Tisza Gyöngyében lement a diszkó, és aztán tízkor, vagy fél tizenegykor volt egy film...

HE: Ez melyik évben lehetett?

HZS: Amikor bejött akkor...

HE: Lehet hogy korábban, csak azért, mert a VHS általában mindig korábban volt a mozi premierekhez képest...

HZS: Elég régen volt, nem tudom megmondani. De azt tudom, hogy Szegedre akkor jött be, nagy felzúdulás volt. Az a hely amúgy is egy nagy diszkó volt, de akkor egy gombostűt nem lehetett leejteni. Volt több tévé... síri csönd, és mindenki azt nézte!

HE: Gondolom hangalámondásos volt?

HZS: Igen hangalámondásos volt.

HE: Neked meg van-e ez a hangalámondásos változat?

HZS: Nincs meg.

HE: Tehát diszkó, hangalámondás... és a többit?

HZS: Szerintem moziban láttam az elsőt (ep 4). Szegeden volt egy „Postás mozi", így hívták, a József Attila körút és a Római körút sarkán volt. Ott ez ilyen „fapados" mozi volt két forintos jeggyel, szerintem ott láttam. Akkor ott néztem meg. Nem vagyok egy nagy Star Wars fan, egyszer néztem meg, de ez a Jedi visszatér az nagyon megmaradt. Ki volt plakátolva emlékszem: „Return of the jedi"...

HE: Meghirdették, hogy a diszkó keretében vetítik?

HZS: Szerintem igen!

HE: Ez azért érdekes, mert ezt ma nem lehetne! Belegondolsz a '80-as években tettek a nyugati jogdíjakra!

HZS: Akkor rengeteg helyen vetítettek, például Judo teremben... vasárnap délelőtt, Conan a barbár... alámondással... ezeknek akkor is volt feelingje. Szerintem középiskolás lehettem. Nem tudom, honnan szerezték, de mindig lehetett hallani, hogy itt, vagy ott vetítenek... ilyen pinceklubokban... ezek bennfentesek voltak. A kis klubok nem voltak meghirdetve, hanem aki abban a körben volt, és a szóbeszéd útján terjedt.

HE: Tehát ezt a filmet így láttad! Később a moziban is megnézted, vagy elég volt?

HZS: Megnéztem, de az már jóval később volt.

HE: A könyvváltozatokat olvastad?

HZS: Nem... Nagyon sok olyan ismerősöm volt, aki megvett több jegyet, aztán beült, megnézte, másnap is beült, harmadnap is beült rá. A digitálisan felújított változatnál is...

HE: A '97-es verziót megnézted újra a moziban?

HZS: Nem.

HE: Videón?

HZS: Videón igen, otthon, családi moziban megnéztük.

HE: Jobb lett, mit gondolsz? Dobott rajta valamit? Tehát van ezek szerint egy erős benyomásod a diszkós-hangalámondásos hangulatról, ehhez képest a felújított, házi videón...

HZS: Más persze, eltelt közben 25 év, másként gondolkodik az ember, másként nézi az ember. Mint annak idején, amikor megnézte az ember a Tarzan filmeket amikor gyerek volt, az húha, aztán később, akár tíz évvel is megint, akkor.... na ott meg pont az ellenkezője! Akkor nagyon jó volt, megjött a harmadik rész, jók voltak benne a figurák, de most, nagyobb képen másként nézed. Másként érzed át az egészet. Más a hang, más szöveget hallasz...

HE: Akkor a klasszikus trilógiát milyen sorrendben láttad? Mindegyiket a maga idején ahogy jöttek, láttad?

HZS: Igen! Amikor bejött az előzmény, elmentünk a moziba és megnéztük az új részeket...

HE: Azokról mi a véleményed?

HZS: Nekem az „Egri csillagokban" is a csatajelenetek tetszettek a legjobban, tehát abszolút megfogott az aréna (ep 2) meg ezek... jó volt. Szerintem megtalálták azt az egyensúlyt, amitől ez jó...

HE: Elvileg jövő karácsonykor 7. epizód! Tehát lehet újra kezdeni! Nekem még nagyon fontos szempont, hogy könyvesbolt tulajdonosként, antikváriusként, mi a tapasztalatod a könyv és képregény területén, milyen a forgalom?

HZS: Volt egy idő, amikor nagyon sok könyvet kiadtak, akár az új részekről, ez most úgy elsikkadt, befejezték. Volt ugye a Valhalla páholy, megszűnt ez a kiadó, és nem volt gazdája...

HE: Most a Szukits kiadó viszi! Az antikvár része is érdekelne! Mennyit hoznak be, és mennyire kelendőek?

HZS: Igen. Nem sokat hoznak be, tehát úgy gondolom, hogy nagyon sokan, akik megveszik, az a tábor, ezt nem adja el. Te is ha megszerzel egy ilyen könyvet, azt mondod, hogy ez nem az a fajta, amit egyszer elolvasol, és viszik a méhbe, vagy antikvárba. Ezek gyűjtősek, mint az albumok is. Vannak részek, amiből sok van, akár internetes portálon, és vannak amik kuriózumok. Nem nagyon hoznak be!

HE: Ha mégis, az mennyi idő kb. míg gazdára talál?

HZS: Változó, ha bejön egy olyan szerelmes, akinek éppen az nincs meg, de amúgy ez egy réteg, erős rétegolvasmány. Nem tudod ajánlani bárkinek, aki fantasy-t olvas, az sem biztos, hogy vevő rá. Ehhez tényleg az kell, hogy Star Wars fan legyél...

HE: Utolsó bekezdés-téma: a Terminátor, milyen találkozásaid voltak ezzel a filmmel?

HZS: ...Nem tudom, de szerintem azt is valamilyen kalóz, VHS-es változatban... akkor voltam katona! Ott azért az ország sok helyéről jöttek emberek, és volt egy nógrádi srác, akinek nagyon jó kapcsolatai voltak ilyen beszerzési ügyben... és szerintem ő hozta be...

HE: A laktanyába? Ez jó, ez érdekel! Hogy volt?

HZS: Voltak vetítések, ha nem is világpremier...

HE: Hogy zajlott ez?

HZS: Hétvégi videózás, ilyen teljesen, mint valami titkos társaság... szerintem még nem is azzal kezdtük, hanem valami be lett rakva, és amikor már nyugi volt utána csere...

HE: Tehát ilyen diverzió volt, hű ez jó! Mi volt a véleményed róla?

HZS: Rendben van! Most is azt mondom, hogy az első az ami a legjobb...

HE: Nem a T-2, a folytatás?

HZS: Szerintem az első! Nem vagyok egy nagy sci-fi rajongó, de nekem ez úgy... nem sok film van, ami, ha kapcsolgatom a tévét, és legalább belenézek... ez az! Jó!

HE: A többi rész? Láttad azokat is? Azokról mi a véleményed?

HZS: Szerintem igen! Azokat is meg lehet nézni, nem vagyok egy ilyen sci-fi rajngó... egyszer megnézem.

HE: A könyvek? Ugye én is kuncsaft vagyok ezzel itt!

HZS: Nem olvastam. Azt tudom, hogy szokták keresni, de ez is rétegigény!

HE: Okés! Nagyon szépen köszönöm, hogy rendelkezésemre álltál!

HZS: Én köszönöm!

Az elektronikai boltos - Kertész Péter

Kertész Peti akkor került a képbe, midőn Szabó Dénessel a KÉPLEMEZ históriát elevenítettük fel. Dénes egy kitérőben megemlítette, hogy ő is aktívan részt vett a KÉPLEMEZ-VHS randevúban, de a beszélgetés más irányba folyt tovább, és ez a gondolat befejezetlenként ki is maradt a szövegből. Viszont engem, az amatőr riportert nem hagyott nyugodni a dolog, ezért megkerestem őt, hogy van-e motivációja velem erről beszélgetni. Szívesen ráállt. Persze ő is elfoglalt ember, így némi időbe telt, hogy végre leülhessünk emlékezni.

***HomoErgaster:** Nagyon szépen megköszönöm, hogy erről a dologról most beszélgethetünk! Kertész Pétert üdvözlöm az interjú alkalmából. Ha már így sikerült rávennelek erre a dologra, akkor két kérdésem van: az első a két film, a Jedi, és a Terminátor, illetve utána a KÉPLEMEZ históriára térünk, mert ez régóta foglalkoztat, és többször gondolkodtam, hogy ezt meg kell örökíteni. Na ennek most jött el az ideje... tehát 1984. szeptember-október a Jedi visszatér bemutatója, illetve '84 év októberének végén a Terminátor világpremierje is volt! Hozzánk ez négy évvel később jutott el. Megkérlek arra idézd fel emlékeid ezekről a filmekről, hogyan találkoztál velük, mit gondolsz róluk.*

Kertész Péter: Az első kérdésed ugye a Jedi visszatér volt, azt én moziban láttam először...

HE: Melyik moziban?

KP: Jó régen volt, emlékeim szerint itt az Őze Lajos filmszínházban! A terminátorral viszont... abban az időben ugye ezek a másolt videó kazetták, hangalámondással voltak divatban, a mi korosztályunk erre emlékszik, a mai fiatalok már nem. Olyan formában, vagy századik másolat lehetett, éppen nem fekete-fehér volt, hanem színes... olyan formában láttam. Aztán jó pár évvel a következő témakörhöz kapcsolódik ez már, mind a két filmet lézerdiszkről azaz KÉPLEMEZ-ről láttam.

HE: A Csillagok háborúja már korszakos jelenség, ikon, neked mi a hozzáállásod? Rajongó vagy, követed, nem követed....

KP: Nem mondanám, hogy rajongó vagyok, de azt sem, hogy kívülálló. A mi korosztályunknak ez serdülőkori, pozitív élménye-emléke, és mindenképpen korszakalkotóak ezek a filmek, ebben megegyezhetünk... nyilván nem azon a szinten voltam benne, ahogy te, és Szabó Dénes barátod! Nálam dolgozott annak idején, és nem felejtem el, amikor Dénessel néztük a filmet, és mondta, hogy hol vannak a hibák benne! Először nem is értettem, de végignéztük, és elmondta nekem, hogy hol vannak benne az apró bakik, amiket szerintem nagyon kevesen vettek észre. De persze az igazi rajongók biztos. Egyébként elképesztő, hogy azzal a technikai háttérrel mit hozott ki belőle George Lucas! Aki ezt nem tudja, csak nézi a filmet, az nem is gondolná, hogy milyen egyszerű eszközökkel, milyen csodát alkotott.

HE: A klasszikus trilógia első darabjával, a negyedik epizóddal, mikor találkoztál? Veled erről még nem beszélgettem, azért is kérdezem. A New Hope bemutatója nálunk 1979. augusztus, Szentesen október.

KP: '79-ben én tíz éves voltam, tehát akkor biztos nem... úgy emlékszem, és ez nem biztos, hogy idevág teljesen, de valami hasonló időpontban mutathatták be, mint az Alien-t?

HE: Igen lehet... Közel voltak, nem esett egybe, de közel voltak egymáshoz.

KP: Mert én úgy emlékszem, a Csillagok háborújára be tudtunk jutni, de az Alien-nél, ott bizony személyi igazolványt kértek. Ez olyan nyolcadikos koromban, vagy az után. 1983-84 körül...

HE: Tehát azt leszögezhetjük, hogy a '79-es premierről lemaradtál?

KP: Nem voltam képben, de szerintem Magyarországon sokan nem.

HE: A Birodalom visszavág gondolom már gördülékenyebb volt ennél... a premierek között érezhető volt az időtartam csökkenés '77, nálunk '79, '80, nálunk '82, '83, nálunk '84...

KP: Így külön-külön nem tudom felidézni, ahogy mondtam is rajongónak nem tartanám magam, biztos, hogy mindegyik részét moziban néztem meg... az én alapelvem, de szerintem nem csak az enyém, hanem a tied is, hogy ezek, mint ahogy a nevében benne van: mozifilmek! Lehetséges, hogy meg tudjuk nézni a mai technikai körülmények közt gyönyörű minőségben otthon ilyen-olyan feljavított változatban, de soha nem fogja azt az élményt nyújtani, mint egy moziban, még ha az nem a legprofibb mozi, akkor sem. Annak idején az Őze Lajos filmszínház *(akkor Szabadság filmszínház – HE)*, hogy finoman fogalmazzak nem a legkorszerűbb, és leglátványosabb mozik közé tartozott, de még ezzel együtt azt mondom, hogy ma is, amit tud vizuális hatásban az messze felülmúlja azt, ami egy bármilyen nagyméretű televízió készüléknél éri az ember.

HE: Nekem személyes meggyőződésem, hogy moziba elmenni az egy közösségi élmény is! Hiába koszos, netán büdös, meg sok ember összezsúfolódva, ez egy közösségi élmény, közösen izgulunk, szorítunk a hősöknek, hűházunk a látványon... Tehát a Terminátor akkor először videón?

KP: Igen először én videón láttam, ugye akkoriban már volt színes TV, mert a Csillagok háborúja idején még a színes TV sem volt elterjedve... annál is inkább jó volt a mozi, mert ott láthatta az ember jó minőségben. A későbbiekben is azt mondom, hogy talán a hangélmény, a hanghatásban adhatott többet, a látvány. A mozinál az nem tud többet nyújtani. A Terminátor az másolt VHS volt, hangalámondással... egy ember mondta végig. Ez az egy ember szinkronizált akkoriban mindent...

HE: Volt egy műsor, amiben megkeresték ezt az embert, ha jól emlékszem, egyetemi tanár volt, ismerte a nyelveket, és ő mondta végig. Ki is próbálták vele! Egy új filmnél is rávették, hogy mondja alá...

KP: Egyébként szerintem nagyon jól csinálta! Egy ember

vitte végig, persze ez nem hasonlítható, mondjuk egy Sinkovits Imréhez... de azért jó volt. Sőt nekem, ha már a csillagok háborújáról beszélgetünk, a trilógiát annak idején kiadták műsoros VHS kazettán, még megvan. Igazából ennek pénzbeli értéke nincs, de annál sokkal jobban szeretem ezt a filmet, ezért ragaszkodom hozzá... Megvan VHS-ben, aztán megvettem DVD-n, sőt arra ügyeltem, hogy a DVD-t nem egy kommersz verzióban vettem meg, hanem limitált kiadásban!

HE: Érdekelne, hogy neked ez a VHS hangalámondásos meg van-e még? Ugyanis vadászom a Jedi visszatért hangalámondással!

KP: Biztos, hogy nincs! Azt hiszem, egy ilyen filmem van, ha jól emlékszem, a Pillangó.

HE: Működik is?

KP: Ezer éve nem volt elővéve, de megnézem... a kedvedért, meg fogom nézni, előkeresem. De a trilógia nincs, mert mindig frissítettem. Mivel ez a hangalámondásos felvétel, amiről beszéltünk ez azért képminőségben is hagyott kívánnivalót maga után... és utána ezt nekem sikerült jobb minőségben megszerezni. Ráadásul, ha jól emlékszem először feliratosan szereztem meg... azt hiszem abban meg egyezhetünk, hogy igazából ezek a filmek feliratosan az igaziak! Jók a magyar szinkronok nagyon, ismerjük el, de az igazi élmény az, hogy maradjon az eredeti hang... szerintem olvasni mindenki tud...

HE: Akkoriban még biztos így volt!

KP: Mindenképpen! Nekem az volt a szimpatikus, hogy eredeti hang, felirattal... A kazetta után következett az úgynevezett lézer diszkről készített felvétel, a VHS kazettára. Persze ez sokkal jobb minőség volt, viszont azon nem volt semmiféle felirat, sem szinkronhang, lévén az, ha jól emlékszem egy eredeti amerikai kiadvány volt...

HE: Akkor már rá is térünk erre... Itt van 2014 ősze, és utólag már ez nekem nagyon-nagyon... Szeretnék erről minél többet megtudni... megmondom őszintén nem is tudom melyik év volt ez, mikor történt ez a nagy másolás! Te fel tudod-e idézni?

KP: Pontosan erre nehéz lenne válaszolni, de valahol ez az 1984-85, max. 86-os év... ez a három lehet, pontos dátumot nem tudok neked mondani.... de volt itt Szentesen

egy úriember, aki rendelkezett egy ilyen KÉPLEMEZ LEJÁTSZÓVAL, ami finoman szólva elég ritka volt! Nem csak ebben a városban, hanem országos szinten is... és nekem ő vette fel, annak idején, a Csillagok háborúja trilógiát, meg a Terminátort is.

HE: KÉPLEMEZ-ről mindet?

KP: Igen nagy formátumú KÉPLEMEZ, aminek a mérete az analóg LP (bakelit hanglemez) mérete volt.

HE: Itt jön az a kérdésem, hogy utólag tudjuk-e rekonstruálni azt, hogy melyik fajta KÉPLEMEZ volt, az analóg, ami úgy működött, akár a hanglemez, vagy pedig a digitális... ez már a CD előzménye volt. Melyik lehetett?

KP: Ez már a digitális volt, egész biztosan. Amiről beszéltél, az analóg verzió, az szerintem Magyarországra nemigen került be. Annyira drága technológia volt... nem mondom, hogy senkinek sem volt ilyen, biztos akadt, de ez, ahogy a neve is mondja egy lézer diszk volt. Tehát lézer letapogatással, az akkori lemezekhez hasonló elven működött, és sztereo videó magnóval rögzítették róla a műsort, és így egy jó hangminősége is lett... Persze én, és gondolom te sem rendelkeztél akkoriban Hi-Fi sztereo videó magnóval...

HE: Nekem még magnóm se volt! Csak ott volt rá a lehetőség, hogy megszerezhetem a filmet, és akkor vettem gyorsan egy kazettát, és már rohantam is, hogy majd lesz videomagnóm is... Azt lehet tudni, hogy milyen márkájú volt?

KP: A lemezjátszó?

HE: Igen!

KP: Azt pontosan meg tudom neked mondani: az egy Pioneer márkájú lejátszó volt. Egyébként ők kezdték el, annak idején ezt, és szerintem ki is futotta volna magát, ha az üzleti érdekek nem diktálták volna a DVD piacra kerülését... sajnos ez úgy járt, hogy igazából nem futotta ki magát, ez a lézer diszk technológia... persze nehézkesebb kezelésű, nagyobb volt a lemez! Erre azt mondom, mint ahogy egy analóg hanglemez többet nyújt, mint egy CD, ez is szimpatikusabb volt, mint a DVD. Gyönyörű borítója volt, mint egy analóg hanglemeznek...

Ha valahol megjelenik a piacon valami, ami a világon a legkisebbnek számít, pillanatokon belül jönnek a japánok – és letesznek egy sokkal kisebb szerkezetet. Ugyanez történt nemrég, bár most két japán cég konkurenciaharcából született a képen látható miniatűr digitális lemezjátszó, amellyel a Technics szoritotta sarokba a Sonyt. A készülék a legerőszakosabb rázásra, rángatásra is érzéketlen, ugyanakkor könnyen programozható: egy „nagylemez" számait tetszőlegesen válogatott sorrendben játssza le, vagy egyet-egyet ismétel a végtelenségig. Az új lézersugaras lemezjátszó irányára 300 dollár.

. . . válogatott sorrendben játssza

Technics

HE: Mi volt rajta?

KP: Képek, információk, a filmmel kapcsolatosan... ezt manapság már a DVD, maga a menü rendszere tudja... de lehet, hogy életkoromnál fogva, bár ez nem csak élekor függvénye, én a kézzel fogható dolgokat mindig is jobban szerettem, mint ahogy divat ez az e-book. Sokan e-bookot olvasnak... én jobban szeretem a könyvet megfogni... Még egy gondolat: Maga a lemezjátszó Pioneer volt, de a lemezeket is először gyártani a Pioneer, meg a JVC kezdte. Ez a két cég volt az első, persze kiváló minőségben...

HE: Tehát elmondhatjuk, hogy ez már optikai lemez lehetett, azaz üveglemez?

KP: Így van!

HE: Volt egy olyan változat is, a korábbi, aminek két tasakja volt, és nem volt szabad kézzel megfogni, a belső tasakban kellett a lejátszóba tenni, az ott benn kivette, lejátszotta, és visszatette! Arra emlékszel-e, hogy ez melyik volt?

KP: Ezt ki kellett venni, mint a DVD-t, ugyanúgy működött, csak nagyobb volt, nagyobb tányér volt... hozzáteszem az érdekesség kedvéért, hogy ez a Pioneer lejátszó, már akkoriban is úgy készült, hogy akár DVD-t is, meg lézer diszket is lejátszott...

HE: Már volt DVD?

KP: Volt, de ezt akkor végképp nem lehetett venni Magyarországon, de Nyugat-Európában ez a két formátum sokáig ment egymás mellett. Ami még érdekessége

volt ennek a lézer diszknek, hogy ez mind NTSC rendszerű volt, ezt a magyar készülékeknek nem mindegyike tudta.

HE: A mieink azok PAL-osak voltak ugye?

KP: Igen PAL rendszerű felvételek voltak itt, ezért olyan videóval kellett felvenni, ami fordította ezt a szisztémát, tehát az NTSC-ből felvétel közben átfordította PAL-ra, hogy lehessen lejátszani... egyébként egy villogó fekete-fehér-színes közötti átmenetet lehetett lát az NTSC-nél...

HE: Ezek szerint Dénesnél, amire én nagyon emlékszek, ott is valami ilyen történhetett... azért is kértelek fel erre az interjúra mert utalt rád, hogy te is benne voltál ezekben ...ez lehetséges?

KP: Annak idején, ha a Dénes kapcsolatban volt ezzel az úriemberrel, valószínűleg én ajánlhattam neki, mert itt a városban más nem volt, akinek ilyen apparátusa volt. Ennek az úriembernek volt egy KÉPLEMEZJÁTSZÓJA és két sztereó videó magnója... és ő ebből, hogy úgy mondjam elég jó hasznot tudott realizálni... én úgy érzem, hogy aki rendelt tőle ilyen felvétel, az is jól járt, mert olyan kiváló minőségben jutott hozzá ezekhez a filmekhez, amire másutt nem volt lehetőség...

HE: Sok ilyen lemeze volt?

KP: Emlékeim szerint egy olyan 40-50 lemez volt nála mindig, de ő cserélgette! Akkoriban ez úgy ment ezeknél az embereknél is, hogy mindent nem vett meg, mert mint ahogy mondtam ez egy elég drága technológia volt. Konkrétan nem tudom, mert akkoriban még nem voltam benne úgy. Nem voltam jártas a kereskedelemben. Viszont tudom, hogy amikor a DVD korszak kezdődött, és JVC, vagy Pioneer – pld. a Terminátor 2 nekem Pioneer kiadványban van meg DVD-n –, akkor olyan 15-16 ezer forint körül lehetett megvenni. Na most ez sem volt valami olcsó, és iszonyatos pénz volt egy ilyen KÉPLEMEZ. Jó, hozzáteszem, ha nem ejti el az ember, meg nem karcolja össze, az örök élet, tönkre nemigen megy, szemben a mai CD-kkel, ahol már elég silány az alapanyag, ez a DVD-re is vonatkozik. Egy Pioneer, egy JVC nem engedhette meg azt, hogy olyan alapanyaggal dolgozzon, ami tíz év múlva nem működik, tehát ezek a lemezek a mai napig működnek...

HE: Voltak olyan videokazetták is amelyikre legalább tíz év garancia volt! Az utolsó fontos kérdésem a KÉPLEMEZ végére, és a beszélgetés végére is, hogy ez a Jedi visszatér KÉPLEMEZ vajon itt Szentesen föllelhető-e, netán?

KP: Ennek az úriembernek a fiait kellene megkérdezni, akik Szentesen élnek... ha megvan, akkor nekik van... elég ritkán lehet ehhez hozzájutni, ha máshol nem, az e-bay német aukciós oldalakon ki lehet fogni ilyet, de elég drága, mivel ritka. Nem mondom, hogy egy mai hanglemez árával vetekszik... zenei vonalon, találtam olyan koncertfelvételt, ami még ezen a lézer diszken volt, és jóval többe került, mint egy DVD. Pont a formátum miatt, mert ez egy kuriózum, de biztos, hogy be lehet szerezni.

HE: Tehát ez itt már necces?

KP: Azt gondolom, hogy nincs már! Amikor a DVD korszak jött, akkor mindenki felszámolta, ami nem biztos, hogy helyes út volt... olyan ez, amit sokan átéltek annak idején, hogy a CD miatt eladták az analóg hanglemezeiket, utána nem győzték visszavásárolni. Az átok csak az volt a lézer diszknél, hogy nem volt folytatás, tehát egy darabig kiadták, aztán vége. A másik probléma az ár volt, ami a technológiából adódóan nyilván borsosabb volt, egy normál DVD kiadványnál, egy Pioneer, vagy JVC kiadvány abban a minőségben… a Japánok mindig többe kerültek...

HE: Tehát te a Terminátort is láttad ilyen KÉPLEMEZen?

KP: Hogyne!

HE: Hűha...! Hát nagyon szépen köszönöm az interjút!

KP: Én is köszönöm!